

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI HIVATAL ELNÖKE

Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 16. ☎: 1363 Bp. Pf. 24.
☎: 311-5884, 312-7424 Fax: 332-6312
e-mail: obh@obh.birosag.hu

12.277-27/2013. OBH

Dr. Navracsics Tibor úrnak
miniszterelnök-helyettes
közigazgatási és igazságügyi miniszter

Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium

B u d a p e s t

Tisztelt Miniszterelnök-helyettes Úr!

Egy, a Fővárosi Törvényszék előtt folyó büntetőügyben három vádlott vonatkozásában az előzetes letartóztatás négy éves időtartamának lejártá miatt a vádlottak házi őrizetének elrendelésére került sor.

Az ügy ráirányította a figyelmet arra, hogy a büntetőügyekben eljáró szervek működésében olyan akadályok, hibák vagy hiányosságok lehetnek, amelyek átfogó és közös feltárása indokolt. Ezért a Bszi. 76.§ (6) bekezdésének b) pontjára, valamint a 9/1999. OIT szabályzat 35.§ (2) bekezdésének b) pontja alapján valamennyi törvényszék vonatkozásában célvizsgálatot rendeltem el.

A vizsgálat célja annak feltárása, hogy

- a soronkívüliség miképpen érvényesül a bírósági eljárásban,
- az ún. „foglyos” ügyekben az előzetes letartóztatás maximális időtartamához viszonyítottan miképpen alakulnak a különféle eljárási szakaszok időtartamai,
- a szakértői bizonyítás időszerűsége és eredményessége miképpen alakul a büntetőeljárás egyes szakaszaiban,
- az előbbi kérdésekben az időszerűség biztosítása végett milyen ügyviteli, igazgatási ellenőrzési eszközöket és módszereket alkalmaznak,
- az előbbi kérdések a 2012. évben voltak-e kiemelt tárgyai valamely szakmai konzultációnak,
- milyen általános és konkrét igazgatási intézkedésekre, jogszabálmódosításra, informatikai fejlesztésre volna szükség az időszerűség biztosításához,

- más szervekkel és hatóságokkal milyen kérdésekben szükséges az egyeztetés a szakérői bizonyítással összefüggésben.

A vizsgálatról függetlenül látszik azonban, hogy az időszerű ítélkezés egyik jelentős akadályát – a hatáskörükbe tartozó ügyek jellege, a soron kívül intézendő ügytípusok számbeli fölénye, és ezen belül is a kiemelt jelentőségű ügyek többsége miatt – a törvényszékek leterheltsége okozza. A Fővárosi Törvényszék helyzetét tovább rontja az, hogy minden más megyéhez képest jóval több peres ügygel kell megküzdeniük, valamint a kizárólagos illetékességébe tartozó nemperes eljárások okozta ügyteher is.

Mindezt megítélésem szerint mindenekelőtt jogalkotással lehet orvosolni, hiszen a hatásköri és a kizárólagos illetékességi szabályok módosításával az ügyteher egy része átcsoportosítható a kevésbé leterhelt járás- (kerületi) bíróságokra, továbbá a hatáskörre közvetlenül kiható kiemelt jelentőségű ügyek számát csökkentve hasonló kedvező eredmények érhetők el. A normaalkotás nyilvánvalóan a leghatékonyabb eszköze a hasonló esetek megelőzésének, valamint az időszerű ítélkezés elősegítésének.

Az országgyűlés 2013. június 3. napján szavaz arról a törvénycsomagról, amely a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény módosításával függ össze, és amely újabb kizárólagos illetékességet telepít a Fővárosi Törvényszékre az elektronikus adat ideiglenes illetve végleges hozzáférhetetlenné tételével kapcsolatos nemzetközi büntető nemperes eljárással. Éppen ezért javaslatot tettem a norma véleményezése során a Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességébe tartozó külföldi ítélet érvényének elismerése miatt indult eljárások általános illetékességi szabályok szerinti törvényszékekhez történő telepítésére, a kezdeményezésben foglaltak azonban nem szerepelnek a szavazásra bocsátott előterjesztésben.

Korábbi hasonló tárgyú javaslataim megismétlését a jelenleg vizsgált, egy ügyben súlyos következményekhez vezető nyilvánvaló rendszerhiba teszi szükségessé, ezért bízom abban, hogy Helyettes Államtitkár Úr az alábbi jogszabály-módosításokra tett javaslataimhoz támogató egyetértését nyújtja.

1. A bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról szóló 2010. évi CLXXXIV. törvény módosítása

A törvény 2. számú melléklete az alábbiak szerint módosul:

Az ítélőtáblák illetékességi területe:

1. FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA

Budapest főváros

Fejér megye

[Heves megye]

Nógrád megye

Pest megye

2. SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA

Csongrád megye
 Bács-Kiskun megye
 Békés megye
Jász-Nagykun-Szolnok megye

4. DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Hajdú-Bihar megye
 Borsod-Abaúj-Zemplén megye
[Jász-Nagykun-Szolnok megye]
 Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
Heves megye

Indokolás:

A Fővárosi Ítéltábla illetékességi területének csökkentésével javulna az időszerűség a jelenleg legnagyobb munkateherrel dolgozó ítéltáblán. Ennek következtében módosításra kerülne a Debreceni Ítéltábla illetékességi területe, továbbá a Szegedi Ítéltábla illetékességi területe is, ezáltal az ország keleti régiójában működő ítéltáblák illetékességi területe, illetve munkaterhe továbbra is arányos maradna.

2. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosítása

a) A törvényszékek hatáskörének csökkentése

A Be. 16.§ (1) bekezdése az alábbiak szerint módosul:

16. § (1) A törvényszék hatáskörébe tartoznak

a) azok a bűncselekmények, amelyekre a törvény tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását is lehetővé teszi; valamint

b) az állam elleni bűncselekmények (Btk. X. Fejezet);

c) az emberiség elleni bűncselekmények (Btk. XI. Fejezet);

d) az emberölésre irányuló előkészület, a gondatlanságból elkövetett emberölés [Btk. 166. § (3) és (4) bek.], az erős felindulásban elkövetett emberölés (Btk. 167. §), az életveszélyt (halált) okozó testi sértés [Btk. 170. § (6) bek. és (7) bek. harmadik fordulata], az emberrablás (Btk. 175/A. §), az emberkereskedelem (Btk. 175/B. §), az egészségügyi beavatkozás, az orvostudományi kutatás rendje és az egészségügyi önrendelkezés elleni bűncselekmények (Btk. XII. Fejezet II. Cím);

e) a választás, a népszavazás, a népi kezdeményezés és az európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény (Btk. 211. §), visszaélés minősített adattal (Btk. XV. Fejezet III. Cím), a hivatali **[bűncselekmények] visszaélés (Btk. 225.§)**, a nemzetközileg védett személy elleni erőszak (Btk. 232. §), a fogolyzandulás (Btk. 246. §), a nemzetközi bíróság előtt elkövetett igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény (Btk. 249/B. §), **a Be. 554/B.§ b) pontjába tartozó** közélet (nemzetközi közélet) tisztasága elleni bűncselekmények (Btk. XV. Fejezet VII. és VIII. Cím);

f) a terrorcselekmény (Btk. 261. §), a nemzetközi gazdasági tilalom megszegése (Btk. 261/A. §), a légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése (Btk. 262. §), a bűnszervezetben részvétel (Btk. 263/C. §);

g) visszaélés haditechnikai termékkel és szolgáltatással, illetőleg kettős felhasználású termékkel [Btk. 263/B. §], a bennfentes kereskedelem (Btk. 299/A. §), a tőkebefektetési csalás (Btk. 299/B. §), a piramisjáték szervezése (Btk. 299/C. §), a pénzmosás (Btk. 303. §);

h) a különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrányt okozó közveszélyokozás [Btk. 259. § (2) bek. b) pont], a különösen nagy, vagy a különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó közérdekű üzem működésének megzavarása [Btk. 260. § (3) és (4) bek.], a különösen nagy, vagy a különösen jelentős kárt okozó számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény [Btk. 300/C. § (4) bek. b) és c) pont], a különösen nagy és a különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás és az ezzel összefüggésben elkövetett költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása [Btk. 310. § (4) bek. a) pont, (5) bek. a) pont és az így minősülő (6) bek., 310/A. §], a **[különösen nagy, vagy]** a különösen jelentős kárt okozó készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés [Btk. 313/C. § **[(5) bek. a) pont és 313/C. §]** (6) bek.], **[a különösen nagy, vagy]** a különösen jelentős értékre elkövetett lopás [Btk. 316. § **[(6) bek. a) pont és 316. §]** (7) bek.], **[a különösen nagy, vagy]** a különösen jelentős értékre elkövetett sikkasztás [Btk. 317. § **[(6) bek. a) pont és Btk. 317. §]** (7) bek.], **[a különösen nagy, vagy]** a különösen jelentős kárt okozó csalás [Btk. 318. § **[(6) bek. a) pont és 318. §]** (7) bek.], **[a különösen nagy, vagy]** a különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés [Btk. 319. § (3) bek. **[c) és]** d) pont], a különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrányt okozó hanyag kezelés [Btk. 320. § (2) bek.], a különösen nagy, vagy ezt meghaladó értékre elkövetett rablás [Btk. 321. § (4) bek. b) pont], a különösen nagy, vagy ezt meghaladó értékre elkövetett kifosztás [Btk. 322. § (3) bek. a) pont], **[a különösen nagy, vagy]** a különösen jelentős kárt okozó rongálás [Btk. 324. § **[(5) bek. és 324. §]** (6) bek.], **[a különösen nagy, vagy]** a különösen jelentős értékre elkövetett orgazdaság [Btk. 326. § **[(5) bek. a) pont és 326. §]** (6) bek.], **[a különösen nagy, vagy]** a különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése [Btk. 329/A. § (3) bek.] és az iparjogvédelmi jogok megsértése [Btk. 329/D. § (3) bek.];

i) a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó bűncselekmények;

j) az emberiség elleni bűncselekmények büntetendőségéről és elévülésének kizárásáról, valamint a kommunista diktatúrában elkövetett egyes bűncselekmények üldözéséről szóló törvényben meghatározott kommunista bűncselekmények, valamint a nemzetközi jog szerint el nem évülő bűncselekmények.

Indokolás:

Célszerű lenne a bírósági ítélezés súlypontját az állampolgárokhoz legközelebb eső és a bírói és igazságügyi alkalmazotti állománnyal legjobban ellátott, ezáltal arányos ügyteherelosztást biztosító, mindemellett költséghatékonyan működő alsó szintű bíróságokra – a járásbírói szintre – helyezni. A törvényszéki első fokú hatáskör csak kivételesen ritka és szükségképpen indokolt esetben írható elő. A jelenlegi Be. túl sok hatáskört ír elő a törvényszékek részére, ami nagyban közreműködik a központi régió aránytalan leterheltségében, ezáltal az eljárások elhúzódásában.

A Fővárosi Ítéltábla kollégiumvezetőjének egyetértésével megállapítható, hogy a hivatali vesztegetés alapesete és költségvetési, gazdálkodó szerv vagy civil szervezet dolgozója, tagja által elkövetett vesztegetés teszi ki a korrupciós bűncselekmények túlnyomó hányadát, amelyek megítélése egyszerű, és a helyi bíróságok ennél súlyosabb tárgyi súlyú ügyekben is eljárnak. Ezért a Be. 554/B.§ b) pontjában írt kiemelt jelentőségű ügytípusok - az önkormányzati és központi költségvetési vagy közigazgatási szervek, és ezek területi

szerveinél foglalkoztatottak által elkövetett korrupciós bűncselekmények – kivételével a törvényszékek hatásköre nem indokolt.

A hivatali bűncselekmények többségét hasonlóan egyszerű megítélésű ügyek teszik ki. A jelenleg hatályos szabályozás szerint csak a Btk. 225.§-ában foglalt hivatali visszaélés minősül kiemelt jelentőségűnek, amely azt a jogalkotói szándékot tükrözi, hogy e bűncselekményt értékeli a többihez képest olyan súlyúnak, amely a Be. XXVIII/A. Fejezetének külön eljárási szabályait kell hogy élvezze.

A mai gazdasági életviszonyok között a Btk. 138/A.§ d) pontjában írt különösen nagy értékhatár alsó, 50 millió forintos összegét egy vagyon elleni bűncselekmény elkövetése során viszonylag könnyű elérni, jelenleg az ilyen bűncselekmények döntő többsége ezen értékhatárhoz közeli elkövetési érték miatt tartozik a törvényszékek hatáskörébe.

Ezért a vagyon elleni bűncselekmények esetében csak a legsúlyosabban minősülő ügyek esetében indokolt megtartani a magasabb szintű bíróság hatáskörét. Ez alól kivételt a személy elleni erőszakos vagyon elleni bűncselekmények képezhetnek.

b) A soron kívül intézendő ügyek sorrendjének felállítása

A Be. 64/A.§-a az alábbiak szerint módosul:

64/A. § **(1)** A büntetőeljárást soron kívül kell lefolytatni

a) ha a terhelt előzetes letartóztatásban van

b) a kiskorú sértett sérelmére elkövetett, az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmény (Btk. XII. Fejezet I. Cím) vagy a házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény (Btk. XIV. Fejezet) miatt, **vagy [az a) pontban meghatározottakon kívül]** más, személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt, ha a kiskorú sértett érdeke a büntetőeljárás mielőbbi befejezését indokolja, így különösen akkor, ha a sértett testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését a bűncselekmény jelentősen veszélyeztette, illetve ha a terhelt az eljárás lefolytatásakor is ellátja a sértett nevelését, felügyeletét vagy gondozását, vagy egyébként is a sértett környezetében él,

c) a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban (Be. XVI. Fejezet)

d) ha a terhelttel szemben távoltartást rendeltek el (Be. 138/A.§), kiemelt jelentőségű ügyben (Be. XXVIII/A. Fejezet), ha a terhelt mentelmi joga felfüggesztésre került (Be. XXVIII. Fejezet), a Be. 408.§ (1) bekezdés e) pontja alapján elrendelt perújítási eljárásban, az OBH határozata (Büsz 33.§ (2) bekezdés I. mondat), a bíróság elnökének rendelkezése (Büsz 33.§ (2) bekezdése II. fordulat) alapján.

(2) Az ügy soron kívüli intézése során az (1) bekezdés szerinti sorrendet kell tartani azzal, hogy a d) pontba tartozó eljárások sorrendjét az ügy érkezésének időpontja határozza meg.

Ennek megfelelően:

A Be. 136.§ (1) bekezdése az alábbiak szerint módosul:

136. § (1) A bíróságnak, az ügyésznek, illetőleg a nyomozó hatóságnak arra kell törekednie, hogy az előzetes letartóztatás a lehető legrövidebb ideig tartson. **[Ha a terhelt előzetes letartóztatásban van, az eljárást soron kívül kell lefolytatni.]**

Hatályát veszti:

a Be. 138/B. § (5) bekezdése,

a Be. 403.§ (2) bekezdése

a Be. 552.§ (3) bekezdése

A Be. 554/C. §-a az alábbiak szerint módosul:

554/C.§ [Kiemelt jelentőségű ügyben az eljárást soron kívül kell lefolytatni.] Az eljárás soronkívüliségét az eljárás minden résztvevője a saját eszközeivel köteles biztosítani.

Indokolás:

Egyrészt a soronkívüliséget élvező ügyek típusai az eljárási törvényben szétszórtan helyezkednek el, amely a norma átláthatósága ellen hat, az egységes szabályozás feltétlenül indokolt. Másrészt a soron kívül intézendő ügyek sokasága az ügyintézkedést kaotikussá teszi akkor, amikor a bíró belátására, mérlegelésére van bízva az, hogy a soronkívüli ügyek közül melyiket veszi előre. Ez a legsúlyosabb, teljes szabadságmegvonással járó kényszerintézkedésekkel érintett ügyekben az időszerű ítélkezés korlátjaként is jelentkezhet.

A kiemelt jelentőségű ügyek soron kívüli intézésére vonatkozó szabály megkétszerezése szükségtelen.

c) A kiemelt jelentőségű ügyek csökkentése

A Be. 554/B.§ az alábbiak szerint módosul:

A Be. 554/B.§ e) és f) pontja hatályát veszti.

Indokolás:

A kiemelt jelentőségű ügyek igen széleskörű felsorolása azt eredményezte, hogy a törvényszékeken tárgyaló bírák nagyszámú kiemelt jelentőségű ügyet tárgyalnak, a soron kívül intézendő ügyek ezen ügýtípus miatt általában többséget képviselnek a soronkívüliséget nem élvező ügyekhez képest. Ez pedig lehetetlenné teszi a szigorú határidők és a soronkívüliség betartását, így összességében a jogintézmény célja ellen hat. Célszerű lenne pusztán a legindokoltabb esetekben kiemelt jelentőségűvé tenni az ügyeket. Két olyan esetkör észlelhető a kiemelt jelentőségű ügyek között, amelyek esetében jellegüknél fogva kevésbé érvényesül a jogalkotói szándék gyakorlati-társadalmi hatása, nevezetesen: a Be. 554/B.§ e) pontjában szabályozott gazdasági, és az f) pontban írt vagyon elleni bűncselekményeknél.

Ezért ezek elhagyását javaslom a kiemelt jelentőségű ügyek köréből.

3. A nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXVIII. törvény (Nbjt.) módosítása

Változatlanul kiemelkedően fontosnak tartom, ezért fenntartom az Nbjt. módosítására vonatkozó, 2013. május 2-án - az egyes büntető tárgyú törvények módosításáról szóló kormány-előterjesztés tervezetével összefüggésben – előterjesztett javaslatomat a következők szerint.

Nbjt.

46. § (1) A külföldi ítélet érvénye elismerésének alapjául szolgáló értesítéseket, illetve a szabadságvesztés büntetés, a szabadságelvonással járó intézkedés, valamint a vagyonelkobzás vagy az elkobzás végrehajtásának átadása iránti külföldi megkereséseket az igazságügyért felelős miniszter fogadja, és ha a 2. § nem zárja ki annak teljesítését, megküldi a bíróságnak. [A külföldi bíróság ítélete érvényének elismerésére, illetve] Annak vizsgálatára, hogy a szabadságvesztés büntetés, a szabadságelvonással járó intézkedés, valamint a vagyonelkobzás vagy az elkobzás végrehajtásának e törvény szerinti feltételei fennállnak-e, a Fővárosi Törvényszéknek van hatásköre és illetékessége.

A 46.§ az alábbi (2) bekezdéssel egészül ki:

(2) A külföldi ítélet érvényének elismerésére annak a törvényszéknek van hatásköre és illetékessége, amelynek területén a terhelt lakó-, vagy tartózkodási helye található.

Ha a terhelt érvényes lakó- vagy tartózkodási hellyel nem rendelkezik, vagy külföldön van, az eljárásra a terhelt utolsó ismert lakó- vagy tartózkodási helye szerinti törvényszéknek van hatásköre és illetékessége. Ha pedig a terheltnek belföldön lakó- vagy tartózkodási helye nem is volt, az eljárás a Fővárosi Törvényszék hatáskörébe és illetékességébe tartozik.

A (2)-(4) bekezdések számozása ennek megfelelően módosul (3)-(5) bekezdésekre.

Indokolás:

Az elektronikus adat ideiglenes vagy végleges blokkolásával összefüggő bűnügyi jogsegélynek a Fővárosi Törvényszékhez telepítése több szakmai és gyakorlati szempont miatt indokolt.

Azonban a Fővárosi Törvényszék ügyterhének újabb nagymértékű növekedésével kell számolni. Ehhez képest a külföldi ítélet érvényének elismerése úgy tartozik a Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességébe, hogy:

- a terhelt lakó-, vagy tartózkodási helye az ügyek döntő többségében nem az illetékességi területén van.
- az ilyen típusú ügyek nem igényelnek olyan különleges szakértelmet, amellyel kizárólag a Fővárosi Törvényszék bírái rendelkezének.

Mindemiatt a külföldi ítélet érvényének elismerése miatt indult ügyek esetében a Fővárosi Törvényszék kizárólagos hatáskörének és illetékességének megszüntetése elkerülhetetlen. Csak kiegészítő illetékességi szabály alapján indokolt a Fővárosi Törvényszék eljárása, akkor, mikor a terheltnek soha nem volt belföldi lakó vagy tartózkodási helye.

Megfontolandónak tartom ezen kívül – a korábbi javaslatommal egyező indokok alapján - ezen ügytípus **titkári jogkörbe történő utalását is.**

4. A bírósági titkári és bírósági ügyintézői hatáskörök bővítése

A bírák munkaterhének csökkentése jelentős mértékben hozzájárulna a peres eljárások időszerűségének növeléséhez. Erre vonatkozó – többek között egyes cégbírósági eljárásokat, valamint az egészségügyi törvény pszichiátriai betegek gyógykezelésére vonatkozó rendelkezéseit érintő – javaslatok kidolgozása az OBH-ben jelenleg folyamatban van.

Budapest, 2013. május 24.

Üdvözlettel:

dr. Handó Tünde s.k.